

ENHET
Enheten för Valfärd, Utbildning och
Arbetsmarknadspolitik
HANDLÄGGARE
Mia Nikali

DATUM
2021-06-15

ERT DATUM
2021-06-25

DIARIENUMMER
20210115

ER REFERENS
U2021/01877

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs svar på promemorian ”Försöksverksamhet med yrkesinriktningar på högskoleförberedande program”

LO har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad promemoria och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning av LOs ståndpunkter

LO bifaller förslaget om ett bemyndigande för att genomföra en försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program. Det är positivt att pröva nya sätt för att ge fler elever som vill arbeta efter gymnasiet de kunskaper som arbetsgivare efterfrågar. LO vill i sammanhanget aktualisera frågan om att återinföra högskolebehörigheten på yrkesprogrammen. I dag läser allt fler unga ett teoretiskt program, men fyra av tio väljer sedan att inte studera vidare. Om högskolebehörigheten hade funnits på yrkesprogrammen hade fler elever kunnat välja ett yrkesprogram och fått med sig viktiga färdigheter inför ett praktiskt yrke redan från gymnasiet. De hade sedan kunnat studera vidare om de velat.

LO bifaller förslaget där en försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med handelsinriktning genomförs. LO ser gärna att den här typen av försök genomförs på fler högskoleförberedande program.

I promemorian kan man läsa om nationella och lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv. LO tycker det är bra, men vill förtydliga att parterna bör ingå i de programråd som nämns i detta sammanhang.

LOs principiella ståndpunkt

LO välkomnar utredningen, eftersom det är viktigt att unga snabbt kommer i arbete efter gymnasiet. Det är bra att pröva nya vägar för att ge elever som vill arbeta efter gymnasiet den kompetens som arbetsgivare efterfrågar. Det är positivt att försöka knyta de högskoleförberedande programmen närmare arbetslivet genom att införa/öka arbetsplatsförlagt lärande.

Arbetsplatsförlagt lärande är ett bra sätt att få pröva på ett yrke, lära sig hur det går till på en arbetsplats och känna efter vilken inriktning man vill ta i

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA WWW.LO.SE
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

livet. Den typen av kontakt med arbetslivet kan också leda till helg- och sommarjobb för många elever, vilket i sin tur gör det lättare att snabbt komma i arbete efter studenten.

Som framgår i promemorian så väljer fyra av tio ungdomar som gått ett högskoleförberedande program att inte studera vidare. Sedan 2008 har andelen elever som går ett teoretiskt program ökat med över tio procent och andelen elever på yrkesprogram minskat i samma utsträckning. Det gäller både män och kvinnor. De vanligaste yrkeskategorierna för personer som börjar jobba efter ett högskoleförberedande program är bland annat butikspersonal, barnskötare, vårdbiträden samt köks- och restaurangbiträden. Det är en tankeväckande utveckling, eftersom högskolebehörigheten på yrkesprogrammen togs bort för tio år sedan. Om högskolebehörigheten hade funnits på yrkesprogrammen hade fler elever kunnat välja ett yrkesprogram och fått med sig viktiga färdigheter inför ett praktiskt yrke redan från gymnasiet. De hade sedan kunnat studera vidare om de velat.

LO vill återinföra den grundläggande högskolebehörigheten på yrkesprogrammen, men vill att det ska vara möjligt att välja bort den. LO har bekymrat följt utvecklingen för gymnasieskolans yrkesprogram, där attraktivitet och popularitet hos ungdomar har minskat det senaste decenniet. Trots att många program svarar upp mot stora behov som finns på arbetsmarknaden, i yrken där det i dag råder kompetensbrist. Sedan den borgerliga alliansregeringens reform GY2011, leder inte gymnasieskolans yrkesutbildningar automatiskt till grundläggande högskolebehörighet. Istället krävs en aktiv handling från eleven i form av tillvalskurser för att uppnå detta. LO anser att yrkesprogrammen i sitt ”basutförande” ska innehålla de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet. Då kan eleven längre fram i sitt liv ändra yrkesbana, genom att studera på högskola, utan att först behöva komplettera på komvux. Detta borde också medföra att yrkesprogrammen blir mer attraktiva och att fler söker dem. Det i sin tur borde innebära att de matchningsproblem som den svenska arbetsmarknaden lider av skulle minska.

LOs synpunkter på utredningens förslag

LO bifaller förslaget om ett bemyndigande för att genomföra en försöksverksamhet med yrkesinriktning på högskoleförberedande program.

Det är positivt att pröva nya sätt för att ge fler elever som vill arbeta efter gymnasiet de kunskaper som arbetsgivare efterfrågar. Det är också ett sätt för privata och offentliga arbetsgivare att hitta rätt kompetens. LO vill stryka under att yrkesprogrammen är viktiga och att det här kan vara ett komplement och en hjälp för branscher som behöver mycket arbetskraft. Det kan vara svårt för unga att välja yrkesbana redan som 15-åring och då kan detta vara en bra väg att gå. Kanske kan den här typen av försök leda till

en jämnare könsfördelning bland de sökande, med tanke på att valen till yrkesprogrammen är könsbundna i allt för stor utsträckning.

Det är också viktigt att unga snabbt etablerar sig på arbetsmarknaden efter avslutade studier. Ett jobb ger framtidstro, självkänsla och en möjlighet att starta sitt vuxenliv genom att flytta hemifrån. Arbetslöshet – framför allt i tidig ålder – kan leda till psykisk ohälsa, ekonomiska svårigheter och socialt utanförskap.

LO bifaller förslaget där en försöksverksamhet på ekonomiprogrammet med handelsinriktning genomförs. LO ser gärna att den här typen av försök genomförs på fler högskoleförberedande program. Det är mycket bra att det inom försöksverksamheten ska ingå arbetsplatsförlagt lärande. Att få praktisera är ett positivt sätt för ungdomar att tidigt komma i kontakt med den bransch som gymnasieutbildningen syftar till. Det kan också vara en möjlighet för eleverna att få omvandla teoretiska kunskaper från skolan genom att få tillämpa dem i arbetslivet.

I promemorian kan man läsa om nationella och lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv. LO tycker det är bra med programråd, men vill att branschernas parter får större inflytande över yrkesutbildningarnas innehåll, kvalitet och dimensionering för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Det bör ske genom nationella och regionala/lokala programråd där **parterna** ingår. LO vill att parterna även ingår i de programråd som nämns i detta sammanhang.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Mia Nikali
Handläggare